

Sygn. akt *IC 1496/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2015 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Agata Masłowska

Protokolant: Marta Krawiec-Klimczak

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2015 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) *Sp. z o.o. z siedzibą w W.*

przeciwko *E. P.*

o zapłatę

o d d a l a powództwo.

Sygn. akt *IC 1496/14*

UZASADNIENIE

Pozwem z 14 sierpnia 2014 r. (k.2-3) strona powodowa (...) *Sp. z o.o. z siedzibą w W.* wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej *E. P.* kwoty 914,41 zł z ustawowymi odsetkami od 19 lutego 2014 r. do dnia zapłaty, a ponadto o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej kosztów procesu. Wskazała, że jest przedsiębiorstwem energetycznym, pełniącym rolę operatora systemu dystrybucyjnego, do którego zadań należy m.in. przeciwdziałanie nielegalnemu poborowi gazu. Strona powodowa nabyła całość praw i obowiązków (...) *Sp. z o.o.* Strona powodowa wyjaśniła, że pozwana pobierała gaz bez zawartej umowy na dostawę paliwa gazowego i w związku z tym została obciążona opłatą z tytułu nielegalnie pobranego paliwa, ustaloną na podstawie art. 57 ustawy Prawo energetyczne i wyliczoną zgodnie z postanowieniami Taryfy dla usług dystrybucji paliw gazowych, obowiązującej w chwili stwierdzenia nielegalnego poboru gazu. Pozwana została wezwana do zapłaty, jednakże nie spełniła dobrowolnie świadczenia.

Nakazem zapłaty z 20 sierpnia 2014 r. (k.26), wydanym w postępowaniu upominawczym pod sygn. akt (...), Sąd uwzględnił w całości powództwo.

Pozwana *E. P.* wniosła sprzeciw (k.29-32) od powyższego nakazu zapłaty, wnosząc o oddalenie powództwa w całości. Wskazała, że nie doszło do wypowiedzenia umowy, zaś żądania strony powodowej są bezpodstawne. Zarzuciła ponadto, że w spornym okresie były wystawiane faktury za pobór gazu, które opłacała na bieżąco. Wyjaśniła, że przez 3 lata nie mogła przepisać na siebie umowy po zmarłej matce, gdyż nie była uregulowana kwestia jej tytułu prawnego do lokalu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. B. oraz jej córka E. P. zamieszkiwały wspólnie w lokalu przy ul. (...) we W.. Z. B. łączyła z (...) S.A. umowa dotycząca dostawy paliwa gazowego do tego lokalu. W lokalu znajdują się dwa urządzenia zasilane gazem – kuchenka i podgrzewacz wody. Z. B. zmarła w 2007 r. E. P. nadal zamieszkuje w tym lokalu.

Dowody:

- przesłuchanie E. P. w charakterze pozwanej (k.86)

Spółka (...) S.A. uznała, że z dniem 31 maja 2010 r. doszło do rozwiązania umowy z Z. B.. Przed tą datą wzywało pozwaną do zawarcia nowej umowy, określając jej ostateczny termin na jej zawarcie do 31 maja 2010 r. (...) Sp. z o.o. nie dysponuje w chwili obecnej dokumentacją dotyczącą okoliczności rozwiązania umowy zawartej z Z. B..

Dowody:

- pismo (...) Sp. z o.o. z 25.03.2015 r. (k.91)
- kopia pisma (...) S.A. z 12.05.2010 r. (k.114, k.115)

W okresie od 31 maja 2010 r. do 14 marca 2012 r. pozwana zamieszkiwała w lokalu przy ul. (...) we W., korzystając w tym lokalu z gazu.

W dniu 14 marca 2012 r. E. P. zawarła umowę na dostawę paliwa gazowego; wcześniej nie dokonała tej czynności, gdyż uważała, że nieuregulowana kwestia tytułu prawnego do zajmowanego lokalu stanowi przeszkodę w zawarciu takiej umowy.

Dowody:

- kopia umowy z 14.03.2012 r. (k.92-93)
- częściowo: zeznania M. K. (k.86)
- przesłuchanie E. P. w charakterze pozwanej (k.86)

Za okres do 31 maja 2010 r. (...) S.A. wystawiała na nazwisko Z. B. faktury dotyczące opłat za paliwo gazowe dostarczone do lokalu. Po śmierci matki E. P. uiszczala nadal opłaty za gaz. Według stanu na 7 czerwca 2010 r. należności za okres od 3 lutego 2010 r. do 31 maja 2010 r. wynosiły, po wykorzystaniu nadpłaty i po anulowaniu błędnie naliczonych faktur, łącznie 18,91 zł, z terminem płatności do 21 czerwca 2010 r.

Po podpisaniu nowej umowy na swoje nazwisko, pozwana uiszczala należne opłaty za gaz. W 2013 r. wystąpiła o rozłożenie na raty płatności wynikającej z wezwania do zapłaty z 8 lutego 2013 r., dotyczącego kwoty 250,19 zł. Wniosek pozwanej został uwzględniony, zaś pozwana uregulowała zadłużenie zgodnie z zawartą ugodą.

Dowody:

- faktury, potwierdzenia przelewu i ugoda przedstawione przez pozwaną (k.90)
- dokumentacja przekazana przez (...) (k.94-115)

Pismem z 18 września 2013 r. (...) Sp. z o.o. wezwala E. P. oraz Z. B. do zapłaty kwoty 914,14 zł tytułem opłaty za nielegalny pobór gazu w okresie od 31 maja 2010 r. do 14 marca 2012 r., w terminie do 2 października 2013 r. Jako podstawę wyliczenia opłaty przyjęła rzeczywistą różnicę stanów gazomierza (106 m³) i stawkę ceny gazu określoną taryfą dla nielegalnego poboru gazu. Pismo doręczono pozwanej w dniu 23 września 2013 r.

Po wniesieniu przez pozwaną odwołania strona powodowa podtrzymała swoje stanowisko. Dopiero z odwołania pozwanej strona powodowa powzięła wiedzę o śmierci Z. B..

Pismem z 7 marca 2014 r. strona powodowa ponownie wezwała pozwaną do zapłaty powyższej kwoty, w terminie 7 dni, informując, że w razie braku dobrowolnej spłaty skieruje sprawę na drogę sądową. Pismo doręczono pozwanej 12 marca 2014 r.

Dowody:

- kopia pisma z 18.09.2013 r. z fakturą i załącznikiem (k.12-14) oraz potwierdzeniem odbioru (k.15)
- kopia pisma z 3.02.2014 r. z załącznikami i potwierdzeniem odbioru (k.16-21)
- kopia wezwania do zapłaty z 7.03.2014 r. z potwierdzeniem odbioru (k.22-24)
- zeznania M. K. (k.86)

Pozwana nie uiściła spornej kwoty na rzecz strony powodowej.

bezsporne

Pozwana jako spadkobierczyni ustawowa jest następcą prawnym Z. B..

bezsporne

W związku z połączeniem spółek w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., (...) Sp. z o.o. wstąpiła w prawa i obowiązki (...) Sp. z o.o. (...) Sp. z o.o. posiadała koncesję na przesyłanie i dystrybucję paliw gazowych na okres od 1 stycznia 2003 r. do 1 stycznia 2013 r. m.in. na terenie W..

Dowody:

- odpis z KRS (k.6-10)
- kopia decyzji z 30.12.2002 r. o przyznaniu koncesji (k.74-84)

Zgodnie z Taryfą nr 4 dla usług dystrybucji paliw gazowych i usługi regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego, obowiązującą w (...) Sp. z o.o., za nielegalne pobieranie paliw gazowych uważa się m.in. pobieranie paliw gazowych bez zawartej umowy. W przypadku stwierdzenia nielegalnego pobierania paliw gazowych operator obciąża pobierającego opłatą w wysokości ustalonej zgodnie z wzorem:

$$(\dots) = 5 \times (\dots) \times (\dots)$$

gdzie: (...) stanowi opłatę za nielegalne pobieranie paliwa gazowego, (...) stanowi cenę referencyjną gazu obowiązującą w miesiącu stwierdzenia nielegalnego poboru tego paliwa, zaś (...) stanowi ryczałtowe ilości nielegalnie pobranego paliwa gazowego.

Przez cenę referencyjną gazu rozumie się średnioważoną cenę zakupu tego paliwa publikowaną przez operatora na jego stronie internetowej w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym cena ta będzie miała zastosowanie.

Ryczałtową ilością nielegalnie pobranego paliwa gazowego w przypadku posiadania kuchenki gazowej, zasilanej gazem wysokometanowym jest 200 m³, zaś za podgrzewacz wody – 500 m³, przy czym jest to ilość maksymalna, zaś operator przy ustalaniu opłat może zastosować ilości mniejsze, uwzględniając rzeczywiste możliwości pobierania paliw gazowych w danym miejscu odbioru.

Dowody:

- kopia decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki wraz z Taryfą nr 4 (k.55-73)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie było uzasadnione, gdyż strona powodowa nie wykazała w sposób przekonujący, że doszło do nielegalnego poboru gazu, tj. do poboru gazu bez zawarcia umowy dotyczącej tej usługi.

Stan faktyczny sprawy pozostawał w znacznej mierze bezsporny. Poza sporem pozostawało, że matka pozwanej zawarła umowę dotyczącą dostawy gazu do lokalu. Po jej śmierci w 2007 r. pozwana nadal zamieszkiwała w lokalu, pobierała gaz i do maja 2010 r. otrzymywała faktury za jego dostawę i je opłacała, a następnie 14.03.2012 r. zawarła nową umowę, tym razem na swoje nazwisko. Bezsporne było również, że w okresie od 31.05.2010 r. do 14.03.2012 r. pozwana pobierała gaz; pozwana nie kwestionowała tego, że rzeczywista ilość pobranego paliwa gazowego wyniosła w tym okresie łącznie 106 m³. Sporne było, czy z dniem 31.05.2010 r. doszło do rozwiązania (lub też wygaśnięcia) umowy łączącej pierwotnie Z. B. z (...) S.A., a ponadto czy pozwana regulowała na bieżąco należności za okres 31.05.2010 r. – 14.03.2012 r. i czy otrzymywała za ten okres faktury od sprzedawcy gazu. Jeśli chodzi o pierwszą kwestię, to ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na stronie powodowej, gdyż pozwana zaprzeczyła temu, aby doszło do rozwiązania z nią umowy w dniu 31.05.2010 r. Strona powodowa jako operator systemu dystrybucyjnego paliwa gazowego nie dysponowała dokumentacją dotyczącą realizacji przez pozwaną i jej matkę umowy o dostawę paliwa gazowego; dokumentacja ta znajdowała się w posiadaniu podmiotu świadczącego dostawę (sprzedaż) gazu. W związku z tym na wniosek strony powodowej Sąd zwrócił się do podmiotu zajmującego się obecnie sprzedażą gazu na rzecz powódki – (...) Sp. z o.o., w którego posiadaniu znajdowała się również dokumentacja dotycząca realizacji umowy łączącej wcześniej (...) S.A. z matką pozwanej. Przedstawione przez powyższą spółkę dokumenty nie dawały podstaw, aby w sposób jednoznaczny ustalić, z jakich przyczyn i na jakiej podstawie (...) S.A. przyjęła, że z dniem 31.05.2010 r. doszło do rozwiązania umowy; nie budziło natomiast wątpliwości, że z tą datą (...) S.A. zaprzestała rozliczeń z odbiorcą gazu. Jeśli chodzi o drugą kwestię, pozwana przedstawiła będącą w jej posiadaniu dokumentację, dotyczącą jej rozliczeń z tytułu sprzedaży paliwa gazowego; wbrew jednak temu, co wywodziła, nie wynika z niej, aby pozwana w spornym okresie płaciła na rzecz (...) S.A. lub innego podmiotu należności za dostawę gazu.

Podstawę prawną roszczeń strony powodowej zawiera Taryfa nr 4 dla usług dystrybucji paliw gazowych i usługi regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego, obowiązująca w (...) Sp. z o.o. (przejętej przez stronę powodową), jak również art. 57 ust. 1 ustawy z 10.04.1997 r. Prawo energetyczne (t. jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 1059, ze zm.), zgodnie z którym w razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności. Wskazać przy tym należy, że opłata ta pobierana jest na rzecz operatora systemu dystrybucyjnego, odpowiedzialnego za dystrybucję gazu na rzecz konkretnego odbiorcy (do konkretnego lokalu).

Z powyższego wynika, że podstawową przesłanką, jaką winna udowodnić strona powodowa, był fakt poboru gazu mimo braku umowy w tym zakresie. Przesłanki tej zdaniem Sądu strona powodowa nie wykazała. W sprawie poza sporem pozostawało, że matkę pozwanej oraz przedsiębiorcę świadczącego usługę dostawy paliwa gazowego łączyła umowa dotycząca dostawy gazu. Strona powodowa przyznała ten fakt, powoływała się jednak na to, że w dniu 31.05.2010 r. doszło do rozwiązania powyższej umowy. Okoliczności tej strona powodowa nie wykazała w sposób dostateczny.

Po pierwsze, wskazać należy, że pozwana zaprzeczyła temu, aby wypowiedziała powyższą umowę albo by złożono jej oświadczenie o jej wypowiedzeniu. Oświadczenia takiego zresztą nie przedstawiła ani strona powodowa, ani (...) Sp. z o.o. i nie ma żadnych podstaw, aby przyjąć że je pozwanej złożono. Jeśli zaś z jakichkolwiek przyczyn oświadczenie takie skierowane było do Z. B. (czego również nie wykazano), przypomnieć należy, że Z. B. zmarła w 2007 r., zaś umowa

– zdaniem (...) S.A. – miała zostać rozwiązana dopiero w 2010 r. Jeśli zatem wówczas skierowano oświadczenie o wypowiedzeniu umowy do Z. B., z oczywistych przyczyn nie mogło być ono skuteczne, jego adresat nie żył już bowiem od wielu lat. Oświadczenie woli musi być zaś złożone w taki sposób, by jego adresat mógł się z im zapoznać; prawo cywilne co do zasady nie przyjmuje możliwości fikcyjnego składania oświadczeń zmarłym.

Po drugie, nie sposób przyjąć, że umowa łącząca Z. B. z (...) S.A. uległa rozwiązaniu niejako automatycznie – z mocy prawa lub z mocy umowy – z chwilą śmierci matki pozwanej. Regułą jest, że zobowiązania osoby zmarłej przechodzą na jej następców prawnych (spadkobierców) z chwilą otwarcia spadku. Dotyczy to nie tylko praw rzeczowych, ale i obligacyjnych – za wyjątkiem tych umów, co do których na mocy ustawy lub umowy zastrzeżono, że wygasają z chwilą śmierci strony, ewentualnie co do których wynika to z samego charakteru umowy. Jest to jednak sytuacja wyjątkowa; co do zasady w przypadku zobowiązań umownych o charakterze majątkowym domniemywać należy, że przechodzą one na spadkobierców.

Nie sposób na podstawie przedstawionego materiału dowodowego uznać, że umowa o dostarczanie paliwa gazowego, łącząca (...) S.A., należała do umów wygasających z chwilą śmierci odbiorcy gazu. Nie wynika to ani z powszechnie obowiązujących przepisów (w szczególności z ustawy Prawo energetyczne), ani z natury umowy (która wszak dotyczy korzystania z gazu w konkretnym lokalu, nie zaś przez indywidualnie oznaczoną osobę). Strona powodowa nie przedstawiła również umowy zawartej pierwotnie przez Z. B., z której by wynikało, że do rozwiązania umowy dochodzi z chwilą śmierci odbiorcy gazu – co więcej, nawet gdyby taki zapis się w umowie znalazł, wątpliwości budziłaby jego zgodność z porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego. Akceptacja takiego postanowienia umownego oznaczałaby bowiem, że w okresie pomiędzy śmiercią odbiorcy, a zawarciem nowej umowy przez osoby będącymi jej następcami prawnymi, korzystanie z mediów w nieruchomości spadkowej byłoby bezprawne, co więcej – automatycznie z chwilą otwarcia spadku spadkobiercy dopuszczaliby się nielegalnego poboru gazu (a więc czynu zabronionego nie tylko na gruncie przepisów prawa cywilnego, ale również karnego). Zapis taki pozbawiałby spadkobierców możliwości korzystania, przez bliżej nieustalony okres, z mienia spadkowego, z drugiej zaś strony nie byłby w żaden racjonalny sposób usprawiedliwiony potrzebami przedsiębiorcy energetycznego – nie sposób bowiem uznać umowy o dostawę gazu za umowę, której wykonanie jest ściśle związane z osobą odbiorcy gazu, tj. nie może być realizowane przez inne osoby (tak w zakresie poboru gazu, jak i regulowania płatności za gaz). Dodatkowo wskazać należy, że z uwagi na sposób wykorzystywania gazu w lokalach mieszkalnych, normalna eksploatacja lokalu z reguły wymaga nieprzerwanych dostaw gazu.

Zgodnie z art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób, stosownie do przepisów kodeksu cywilnego dotyczących dziedziczenia. W § 2 zastrzeżono, że nie należą do spadku prawa i obowiązki zmarłego ściśle związane z jego osobą, jak również prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami. Jak już wskazano wcześniej, w przypadku gdy zobowiązanie ma charakter wyłącznie majątkowy (a taki właśnie charakter ma zobowiązanie łączące strony umowy o dostarczanie paliwa gazowego), stosunek zobowiązaniowy jest kontynuowany po śmierci jednej ze stron, chyba że strony wprost w umowie zastrzegły inny skutek śmierci strony umowy. Z chwilą śmierci odbiorcy gazu (tj. z chwilą otwarcia spadku) jego prawa wynikające z umowy o dostawę gazu (tj. uprawnienie do poboru gazu na warunkach określonych umową) oraz obowiązki określone tą umową (w szczególności obowiązek uiszczania opłat za dostarczony gaz) przechodzą na spadkobierców odbiorcy gazu, przy czym nie jest niezbędne do przejścia tych zobowiązań, aby spadkobiercy uzyskali postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku (ma ono bowiem charakter wyłącznie deklaratoryjny). Oznacza to, że po śmierci Z. B. obowiązek uiszczania opłat za gaz (podobnie jak i uprawnienie do żądania kontynuowania dostaw gazu) przeszedł na jej spadkobierców. Nie można zatem uznać, że umowa wygasła lub została rozwiązana.

Do tego, aby została ona rozwiązana, konieczne byłoby oświadczenie przedsiębiorcy energetycznego o wypowiedzeniu umowy, skierowane do spadkobierców Z. B. (przy czym jedynym znanym spadkobiercą ustawowym tej osoby jest pozwana, co zresztą potwierdza postanowienie wydane w sprawie I Ns 751/08, prowadzonej przed tut. Sądem). Strona powodowa nie wykazała, aby (...) S.A. (lub (...) Sp. z o.o.) dokonały skutecznie i prawidłowo wypowiedzenia umowy o dostawę gazu wobec spadkobierców Z. B.. Nic takiego nie wynika również z dokumentacji przedstawionej przez (...)

Sp. z o.o.; przeciwnie – z pisma tego podmiotu wynika (k.91), że nie dysponuje on żadnym dowodem rozwiązania tej umowy z dniem 31.05.2010 r., zaś jako jedyny powód przyjęcia, że do rozwiązania umowy doszło, przyjmuje zgon odbiorcy gazu (co z przyczyn wskazanych wyżej jest poglądem błędnym).

Z uwagi na powyższe nie sposób przyjąć, że strona powodowa udowodniła, że doszło do rozwiązania umowy na dostawę paliwa gazowego z dniem 31.05.2010 r., zatem nie wykazała również, aby od tej daty aż do 14.03.2012 r. miał miejsce nielegalny pobór gazu. Bezpodstawne jest zatem kierowanie wobec pozwanej żądania zapłaty opłaty z tego tytułu, naliczonej zgodnie z Taryfą nr 4 na podstawie art. 57 Prawa energetycznego.

Oczywiście nie oznacza to, że pozwana zwolniona była z obowiązku uiszczania opłat za gaz w okresie 31.05.2010 r. – 14.03.2012 r., kiedy to (...) S.A. (błędnie przyjmując, że umowa została rozwiązana) nie wystawiała dalszych faktur, mimo że pozwana kontynuowała umowę i pobierała w oparciu o nią gaz. Jednakże, po pierwsze, opłaty za gaz pobrane na podstawie umowy i zgodnie z nią („legalny” pobór gazu) nie przysługują stronie powodowej, a po drugie, nie mogą być naliczane w sposób określony w pozwie i wezwaniach do zapłaty. Opłata zryczałtowana, którą obciążono pozwaną, nie odpowiada opłacie, jaką pozwana byłaby zobowiązana zapłacić za pobrany gaz na podstawie umowy – co jednoznacznie wynika z zamieszonej w Taryfie nr 4 definicji ceny referencyjnej gazu.

Jeśli zatem strona powodowa poniosła jakieś koszty na rzecz (...) S.A. w związku z tym, że (...) S.A. nie pobrało od pozwanej opłat za gaz i traktowało gaz zużyty w jej lokalu jako nielegalnie pobrany, winna wykazać konkretną wysokość ewentualnych roszczeń regresowych wobec pozwanej, jak również istnienie podstawy prawnej takich roszczeń regresowych – czego nie uczyniła, od początku opierając swoje żądanie na fakcie nielegalnego poboru gazu i na przepisach dotyczących zryczałtowanych opłat z tego tytułu. Tak skonstruowanego żądania Sąd uwzględnić nie mógł.

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając powództwo w całości.